

ادبیات کمونیستی بخاری

هفته‌لق سیاسی، علمی و ادبی غزته‌دو

جلد : ۲

سنه : ۲ ۲ محرم ۱۳۳۶ جمعه ایرتسی ۲۰ تشرین اول ۱۹۱۷ نومبر ۷ — ۳۸

اجال افکار

مجموعه من کارلرینک و استادلرینک سایه رغبتلرنده، بونسخه سیه ایکنجی سال خدمتی ادراک ایدیور. مقصد من مسلک فروشلاندن، اورتیه سلیقه منزه، سجه منزه متناقض برشی قویلدن پک اوزاقدی. هر طرز ادبی مظهر قبول ایتک، هر اثر نفیس وجدی به بر واسطه انتشار اولقی غایه منی تشکیل ایتدیکندن تمبشاعزده موفق بالحر اولدی. مطبوعات حاضره ایچنده بر موقع طوتدق و احبازک عددی کتدکجه آرتدی.

شونی ادما ایده بیلیرز که اساتید عرفان، هیچ بروقت، نشریات موقوتهدن برینی صحابته بوقدر اتحاد ایتمه مشلردی. اک بیوک واک مقدس مقصد من، تعبیر جائزه حرص — عن ماته داخل اولدیغمز بو دور نوین تاریخیده، بو «ره‌سانس» ی آکدیران و آکا بکرزه‌مه‌سی آرزو اولونان زمانده مظهر اولدیغمز واوله جغمز ترقیات فکریه‌ی تثبیت و ممکنسه تسهیل ایتکدر.

اوت ! مفکره من فائل تیفظ اولدی. حرب عالمشمول حاضر، هرملتی ده‌ها شدتلی، ده‌ها مهادی بر فعالیت کتیردی. اسکی رخاوت و عطالته، اسکی تسلیمیت فکریه‌یه، اسکی منقولاته، اسکی عبودیت روحیه‌یه آرتق امکان و درمان یوق. سوائقی اقتصادی، عوامل سیاسی، اسباب عسکریه بتون ملتلی — و بناء علیه بریده — قدیمندن پک فضله برسی ایله انحطاط و سقوط آرمسنده تحیر ایدیور. سعی تنظیم ایدن ایسه فکر در. اشته، [ادبیات عمومی مجموعه‌سی] بوفکرک حرکاتی، استقامتی، طرز سریانق قابل اولدینی مرتبه‌ده یاقیندن تعقیب ایتیه، جریانلری، آنلرک جید و مغشوشنی کارلرینه کوسترمه‌ی کندیسنه وظیفه اتخاذ ایدر.

مجموعه، صاحب‌لرندن زیاده کارلرینک ملکیدر. آنلرک افکار و تمایلات وسطیه‌سنی صادقانه تلقی ایله توضیح ایتک کندیسنک بر بورجیدر.

ایشته بو حکمته مینیدر که ده‌ها کچن نسخه لر مژدن بدأ ایله تاریخ حزبی بر — تاریخ حرب

سامی بك [سلیمان نسیب] حقنده

سامی بك ، ملكتك فكره و صنعته متعسر ، یتیم افکارنده منور تمیز شفقت انجیلرندن بر اییلک تمثالی ایدی ؛ هردرلو صراحته آشنا براعتنا ایله اجتماعی محنته رها تحسینی وظیفه بیلوردی . متبیج امطری و غلیانی حقنده زنکین فضائلی خاطر لایورم . دهرین اساسلی جدالیز ایچنده منہزم برجوق امیدلره اولک وجدانی معزز برکسلی ایدی . قلبی ، اطرافنده کی اذایه قارشى دائما هجرانزده و مضطرب ، استقباله عائد امید ایله اکثریا مسترح ضربان ایدیوردی ! تاریخک مکتبلر ایچین بین الملل حرب خصوصت لرندن اوزاق علمی و ادبی صفحاته انحصاری حقنده صلحی متعاقب هر طرفده کی معارف مؤساتنه ، جمعیتلره برتعمیم کوندره جکفی سویله یورکن صمدانی بر صحابه قدر متحسدی ؛ فکرلرنده ماورائی فطرت اسرارینه معصوم بر ایمان التامی کوریوردیم . انسانلرک بعض خائن ، حقیر منفعت احتراصاتی ایچین طاشقین و متفردی .

بدرینک مظلوم ، تمیز خاطره سی ایچنده شخصی امطرندن آزاده ، استغراق ساعتلی پکیریوردی . حس انقلابی و سلیمان پاشا ها که سینه دادر و ثائق ، بعضاً اینجینه رک و دائما انشراح وجدانی دویارق اوزون اعتنا سنه لرندن صوکره فداکارانه طبع ایتدی ؛ ۱۳۰۰ تاریخنده بغداد دن ملکیده اوقومق ایچون استانبوله کلیورکن صرحوم سلیمان پاشا دقتلی تجربه لرندن متولد بر نصیحتنامه حاضر لامهدی ؛ هیچ بروثیه سامی بکک عقیف تمایللرینه بوقدر فضله موافق اولاماز . هردرلو احترامه لیاقتله یوکه لن اصیل باباسنک عزیز خاطراتنه عائد فیرمطبوع یازیلرینی بر قاچ آی کتابلرم ایچنده محافظه ایتدم ؛ حرمتلرینه اعتمادی واردی ؛ نمونه لرینی استنساخه مساعدده سنی آلمدم . تقلیلرینه مؤثر کوردیکم بوقیمتلی نصایحنامه کک نشری شمدی صلاحیتیم خارجنده قالدینی ایچین متأثرم . حیاتی چهار چیچک لری کی نمشیدن پنبه و بیاض امیدلره لایقی کورمهدی . متوکل و آسوده صفوت اعتمادی ، جوق کره و فاسز شئون آراسنده غافلانه قانادی ؛ کوزلری ، وطن و انسانیتک رفاهنه عائد نیکبین التماط ایله آچیلشمدی ؛ اومر هر امل آرقه سنده هر کوف بر آزدها قاپانیوردی . آرادیغنی قارا گلتی اضطرابات ایچنده یاواش یاواش غائب ایتکدن متولد بحران ایله آرتق سقوط خیالی و کندی آتیشنده کی سیاه انهدامی از یلهرک ایکله به جکی طبیی ایدی :

هر دم نظر کهنده اوچار طیف انفعال ، اوقهار عدم قانادرلی لوح جینمی ؛
آلداندیم یه تهر سزه ، آلداندیم یه تهر ، ای سن فاصله کک اویله دوران کهنه کائنات ؛
ای سن ده دائما ده کیشنه خود ستا بهر آرتق سزگله اوغراشه مام ... یقدیکز نی ! [۱]
دیورکن مغیر اذالری ، آجی انکسار امید اولمهدی !

شعر الهامنده کی وجد هیجانی مستقل بر انقلاب ادبی قهرمانلقنه کافی ده کلدی . متحسس و رحیم ذکالره اینجه ، صمیمی تأثرینی طائلی و قلبه یاقین برادای نوازشده دو کویوردی . ترغنده ، فرطنه لی دگرلرده کی خیرچین دالغهلرک متبیج غلیانیله هم آهنک ، عصبی اضطراباتی حس ایده مزدهک . قورقونج ، سیاه بولو طلرک اوغولتولو و طنانی صیحه لری کی ولوله سی یوقدی . قاصیرغه و طایفون

صارصینتیلرنده کی مخوف دهفت بھرانك ملرمستی صایلامازدی. کریه لری ساکن، آجیق براقی سحر
آلتنده، اورمانلرک آغوشنه صیفینان مهتر بر قویک ساحلنده اینجیلنه ن قطرهلرینه بگزه یوردی ؛
نغمه لری، آنجاق تولری تیره تن خفیف بر « کیجه یقطانی » کی نالان وده ریندی !
جیلغین عصبی عشق محاسن وعه لریله اوزون مدت صارصیلامازدی ؛ برهیجان هجران شاعری
ده کلدی . معافیله نظرنده ، کوزلرک ازلی درینلکی بر روح نوازشله کولردی . سیاه ، اوزون
کیرپیکلرده سعادت خولیاک طاتلی کولکلری واردی وابشته بوخصمت نکاهلک اهترازات خنده سینه
مفتوندی :

أوت چشمک سنک بر روح درک
ازلردن بیرکش مایلردن ،
دوکولش ابتسامات سحرده ،
ازلردن کان اسراری حاکی !
سنک منای چشمکده گولومبر ! [۱]

شعرلرینک فیضاندن آزاده ، ایلیق بر آقیشی وار ؛ گونشک احتشام غروبی قارشینده روحی،
آنجاق اینجه وشفاف بر حزین مهتابه آجیلیر . یانغینلرک قیزیل آلورلر اوستنده یوکسه لن قویو سیاه
دومانلری یوقدر ؛ آقشامک حزن آراسنده مبهم رشاشلر بیله متوکل بر تسلی سکون اولور. [۲]
بوتون یازیلرنده ، « جناب » ک رنگ و آهنگ ابداعنه مشابه، فعال و زنکین محیله انطباعاتی
بولامیز . شعرلرنده بعضاً چیپلاق، قورو دال مناظری خاطرلایورم . روحنک صیجاق الهاماتی ،
الفاظ ایله آراسنده کی معتدل بهار کونلرینی ایصیته مایور !

ادبیات جدیده جهادینه اشتراک ایدیورکن آرتق لسانه حاکمدی . اوزمانکی شرائط انشاده
موافق یازیوردی . ثروت فنونده چیقان ایلك صونه سنده [۳] استاد اکرمک نفوذی بیاه
جوق حس اولونمايور . صنعت املری ، شیمدی فکرک اسلوبنه تابعدر . شعر ترنلرینی ،
آهنگ احتیاجنه کوره حاضرلایور : مصراع یاخود بیت نهایتلرنده مطلقاً توقف ضرورتی حس
ایتمیز ؛ تحکیه سنده بعضاً نثره یاقین بر افاده وار . آثارینک بنیه سنده ظرافت واوزانه تناظر
اعتنالی آزدر :

بز [بجره] ، اوزاقده [قویو] مائی برفضا
اعماق بر صفا سینه بیک طائر لطیف ؛
پیشنده پنبه کولکلری بر کلشن ظریف ؛
بر شوق عاشقانه [ایله] ایتش التجا . .
خندان [ایدی] او کلشن زیبا ده جابجا !
بر موسیقی روحنواز و هوا فزا

کی سطرلرنده عروض ایچین بر نوع جبراً اماله اضطراری کورییورم . قافیه لری ، جمله ده بر
متم کله وضعیتیه طبیعی ده کادر !

هنوز کنج ایکن نامق کمالک آتشی حسلرندن متهیج بروطنداشدی . شعری ، هان دائماً
« فکرت » کده مھاسنده کی قویو وپارلاق ضیافتی نور آلیوردی . حامدده کی صولت هیجانی ، ملی
وقاره استناد آبدوسی کی یوکسه گورمشدی ، « جناب » ک کوزل ، تراشیده خیالنده کی ثروته

[۱] کوزلرک دائر . ثروت فنون . جلد : ۱۹ . نوسو : ۴۹۳ .

[۲] آطه دن هودنده .

[۳] دیلنجی قیز .

مفتون و متحیردی . سلیمان نظیف بککه احتشامه آشنا آخیر و ظریف اسلوبیه یالچین قایاردن
 کوپوکلو چاغلایانلر کی چاقیللی جریاننده هیجان و ادبی نفاست امتیازی بولویوردی . فائق عالی
 بککه لاله دورینه عائد غیرمطبوع تماشاسنی اوقویورکن بالخاصه شو محاوره بی حظ تهیجه بکنمشدی :
 ندیم — دلستانه الارینی طوتارق —

قط سنک کوزه لم عادتاً ملالک وار ؛
 براضطراب نهانکمی وارکه کلرنکک
 برآز اوچوق کی ... یورغوئیسک ؟ نیچون یوگادار
 سکوت ایدوب دوریورسک ؟

دلستان — دالین —

بولیل آخنکک

مال شعرینی ، شعر سمایی دیکه یورم !

— ندیمه باقهرق —

سنک سسکده ، سنک کوزلرکده صانک ندیم ،
 اوزاق و روحه یاقین برصدایی دیکه یورم ؛
 خیاله منقلب اولمیش برآشنای قدیم ،
 سسکده روحه برشی فیصلدا یور

— الیه اوزاقلره اشارت ایده رک —

اورادن ،

او هیچ اونوتما دهنم پنبه ، مائی یوردیمزله
 سمایه ، خیره یاقین قارلی داغلرندن آقانی
 کوموش پیکارلری ، کوربوز ، وقور ، اوزون ، موزون
 آقاچلرنده اوتن قوشلر ، آه او قاقاسیا
 بوتون سرود تسلیسی ، هپ حظوظیلله
 قولاقلمده و قلبنده چاغلا یور کویا
 نم کوزه ل وطنم !

— ندیم —

حسنه سرمدی جمله !

— دلستان —

ندیم ، او یرلری کوردگمی ؟

— ندیم —

— کیتدکجه مشفق —

گورمه دم ، لکن

دیار حسنکی کورمش قادار طانیره بیلیرم !

ناضل بو مسقط جهران روح اولانی خاکک

بو شوره زار ظلامنده جیرپینانی فکرم

ریاض عون الهینکک آشناسیسه

ناصل ملکری بر رویت تجسسه
کورورسم ایشه او خاکي مثال فردوسه
بن اوله هرم و معتاقم ..

— دلستان —

آه اوت سويله

بياض ، کوموش کبی حرم با قارنده صولر،
فاصل هب انجی و الماس رشاشه لرله آکار ..!

کنجلی شبه ، امید و اعتماد ایله قارشیلایوردی ؛ عروض آهنکی ، نظرنده ، وزن هجائی به
نسبتن مزاجی . مع مافیه هر ایکسی ده شهری ، هیجانی افاده به هلی العاده واسطه اولویوردی ؛
سوکیلی رضا توفیق بکک نفس ، قلندری و سائر عاشق طرزنده کی انفس نشیده لرنده متبلر کوزهل یرلی
واوجاق باشی تورکجه سنه حرمتی واردی ؛ افقی ادبیات جدیده محاسننده کی جاذبه یله چرچیوه له نمشدی ؛
« فکرت » ک وقارلی و دهرین تحسسه مؤثر شخصیتنده کویا بوتون روحی آرییوردی !.

نثرلنده کوزل دکل ، ای و دوغری یازمق املنده ایدی ؛ علمی وقوفه مستند ترجمه لرینک
بعضاً هر کله سنده کی اصابت ، اوزون اعتنا ساعتلرندن صوکرآ تبلر ایدی یوردی ؛ قولای و سربست
افاده به صلاحیتی کافیدی ؛ لکن اک موافق جمله تحریسنده معزز بر متعصب اولمشدی . سعی و تفکر
سنه لری نسبتنده اثر بر اقامادی ؛ هر بی ، فارسی ، فرانسزجه و انگلیزجه بیلویوردی ؛ آنسیقلوپه دیک
خزائن عرفان ، دائماً فکرینه آجیق و کنیش بر ساحه کیدی ؛ عمومی تلقی به کوره فنه بيله انتسابی
واردی ؛ علوم ریاضیه و طبیعی مراقبه عائد دورلر کچیرمشدی . یالکز Revue encyclopédique
جله لرینک ۱۷۴ نجی نومرو سنده کی triangulaire بحثی ایچوف بر آیدن قضیه او خراشدی . (ایپولیت نه ن) ک
(intelligence) ینه دریندن نفوذ اشتیاقیله بر قاچ تفریح و فیزیولوژی کتابی دور ایتدی ؛
(غوغور) لری تکمیل اوقومشدی . ادبیات و فلسفه مباحثی هب آشناسیدی ؛ اوزون مدت فرانسز
مطبوعاتنه علاقه دار اولیوردی ؛ بناء علیه قالان یازیلری قیمت ذ کاسنه معیار اتخاذا ایدیلر .
مطبوع آثاری حقیقته یقین بر اصابته شو صورتله کوستریله بیلر :

ثروت فنونده اکثریا (صونه) لردن عبارت کوچک جمعی بر کتابه صیغه حق قدر نفیده لری ،
« بر ایکی سوزدها » سرلوحه لی بیوک و قیمتلی بر ادبی مصاحبه سی وار [۱] بروسه غزته سنک
۳۱ مارت سنه ۱۳۱۳ تاریخلی فوق العاده نسخه سنده او زمانک یکی صنعتکار تلقیلرینی مدافعه
غایه سنه معطوف اوزونی بر مکتوبی کوردم ؛ اولجه مجلس معارف اعضاسندن مستوقلی افندینک
علم تربیه اطفال اسملی کتابی [۲] ایکی سنه اول « فروبل و پستالوزی اصوللرنده تربیه و تعلیم
درسلی » [۳] نی ترجمه ایتشدی « سلیمان پاشا محاکمه سی » [۴] نکه نشری مناسبیله بر قاچ فورمه
ابوالضیا توفیق بکک تصویر افکارینه پدرینک فکر و سیاست ارقه داشلفنی خاطر لاهرق « همجه م »
خطابیه ایکی مقاله یازدی ؛ « محاسن » مجموعه سنده کادینلرک مدنی حق و نفوذینه دائر قونفرانسی ،
ملی تعلیم و تربیه رساله سنده اجتماعی فایه لرینه عائد بر نطقی نشر ایدلشدی ، ادبیات عمومی به مجموعه سنده ،
حریت فکریه کی متفرق غزته لرده محدود منظومه لرینی و تربیه حقنده بر ایکی تقدیر کار مصاحبه سی بوئیورز .

[۱] ثروت فنون جلد (۱۵) نومرو : ۳۷۴ [۲] استانبولی : ثروت فنون طبی ۱۳۲۳

[۳] استانبول : مطبعة ابوالضیا ۱۳۲۸ ارچ جلد [۴] استانبول : مطبعة طاهره طبی ۱۳۳۰

تاریخ ادبیات دورلرنده کیزلی و خصوصی شخصیتلرک بتون خطوط سیاسی تعیننه وقتی یوقدی؛ شعر مزک تسلسل صفحاتیه فضله مشغول دکدی، مع مافیه ندیم و فضولی کبی حالا صبحاق و تیره تحسسلر ایچنده یاتان صنعتکارلری، درین برادبی ذوق ایله سه ویوردی؛ حتی اونشویه مستغرق برجوق فنل وقصیده حاضر لامشدی؛ سوکیلی ارقداشی محترم معلم سراج الدین بک، صمیمی حیاتی متحسس و ذی حیات اسلوبیه جانلاندیریورکن بلکه تیز عشقندن پنه لشن طاقلی حسلرینه و مکتوبلرینه ده محرم اولاجنز! (Esthétique) ایضاحانه مراقلی ایدی. بروسه غزته سنده چیقان مکتوبیه ثروت فنونده کی (بر ایکی سوزدها) سی دقتی تحلیل وثیقه لرینی حائزدر. هر شاعرک تأثرینی؛ تربیه سی، معلوماتی، زمانی و مکانیه متناسب کوریوردی؛ فکر نیجه هپسنگ تبدلی، شعره باشقه مجرا کشادیچون کافیدی؛ شرائط اجتماعی، درین بر انقلاب کچیرمش ایکن ذکای صنعتک توقی، ماضیه اسارتی قابل اولامازدی؛ یکی تأثراتی بعضاً اسکی الفاظه بیله تودیع ایده میوردق؛ شعر تحسسلرینی دویمق ایچون کله لک کفایتنه قانع دکدی؛ لاهوتی هیجانه ایجه لهن صنایع نفیسه، فکر نیجه قبا و علی العاده ذکاردن دائماً اوزاق فضالرک فوقنده قاله جقدی.

حیاتک سرائرینه عابد شبهه لری؛ اعصابی خیر پالایان بر زلزله اولمادی؛ ایمان آتشی، بتون افکاره آشنا تردد لرینی یاقیوردی. وجود مز «فنایه دوشنبه» روح اوکنده کی قالدین و قارا کلق پرده لک ماورایی منور کورینه جکدی. «صفحه هستیده» مطلق عدم حسزلکنه هیچ احتمال یوقدی؛ الهی قناعتلرنده هپ بقا امیدی و اطمینانی کوریوردیم. اجتماعی مسأله عابد فکرلرنده ایضاحه لایق تلقیلری وار؛ بونلره متفرع آمالی و اثرلری باشقه بر مقاله یه موضوع اولاییلر. شیمدی هر نوع اعتراضه قارش بوضوک فکر ایله اکتفایی موافقی بولیورم؛ سامی بک «مملکتک فنا عقامت ذهنیه سی آراسنده»، فیض حیات ایله دولو و هر حالده یوکسک عفتی حائز بر متفکر دی. بتون روحلر، ابدی افولی ایچون آغیر و آجی بحرانی اذا هجرانی حس ایتلیدر.

سلیمایه شوکت

وندیک [*]

اسپانیول و پورتکیز جریونی طرفندن آمریقانک کهنی و امید برونسک دوری تاریخنه قدر سلطنت دریا و بناء علیه حاکمیت تجاریه - سابقا یونانستانه، فنیکیه، کارطاجیه اولدینی کبی - وندیک شهر و جمهوریتنه هاندی. وندیک، آدریاتیق دکزینک اقصا سنده کاش جهانگیر بر مملکتدر. بوبله عجیبه سائرلرینه بکزه مز. اثنای زیارتده، شمالده، پترسبورغ، آمستردام و روتردام شهرلری بکا بر درجه یه قدر وندیکی خاطر لاشلردر.

شهر سکسان آطه اوزرینه مبنی اولوب بونلرده بشیوز قدر کوپری ایله بربرینه باغلیدر. اوراده قنالر سوکاق مقامنه قائمدر. روایته نظراً (قیصر) زماننده بوراسی شهر اتحاد ایدلشدر. وندیک اختلافات متنوعه سی ایله مشهوردر. بو قصبه بر شکل منتظم اداری آلیر آلمان تجارتنی ده توسیع ایش، و نفوذی هریره یاییلمشدر. [سان مارکو] کلیسای و [دوژ] لک [رؤسای جمهور] سرائی او عظمت سابقه یه یاد داشتلیدر. وندیک عینی زمانده، تاریخده بر جمهوریت تجاریه و عسکریه اولقی اوزره نظر دقتی جلب ایدیور. اهل صلیب محاربه سی ائناسنده وندیک کیلری صلیبیونی اماکن

[*] عربجه سی بنادق، بنادقه. آدریاتیق دکزی: البحر البنادقه، ترکیجه سی وندیک کورفزی.